

Domme leraren, domme journalisten

ALEID TRUIJENS

Aleid Truijens is schrijfster, literatuurrecensente en biografe. Reageren? opinie@volkskrant.nl

Als grootscheepse veranderingen in het onderwijs niet brengen wat enthousiaste propagandisten ons voorspiegelen, zie je in hun verdediging altijd dezelfde drie argumenten. 1. het systeem is nog niet overal volledig 'geïmplementeerd'; 2. de leerkrachten snappen het niet en voeren het slecht uit; 3. het is nog te vroeg voor conclusies. Precies die drie argumenten gebruikt Maurice de Hond (O&D, 23 september) om te betogen dat ict in het onderwijs wél een succes is, ondanks dat een groot OESO-onderzoek op het tegendeel wijst.

Gelovigen zijn hardnekkig in hun aannames. Uit liefde voor hun ideaal, maar toch. We zagen dat bij de invoering van het Studiehuis in de Tweede Fase, en bij het 'competentieleren' in het mbo en hbo. Na een tijdje bleek de mislukking wel degelijk aan het systeem te liggen, niet aan de gebrekkige invoering of domme, onwillige docenten. Pas toen ontevreden studenten en ongeruste

ouders zich roerden en de niveaudaling niet viel te ontkennen, werd de overheid wakker. De term 'competenties' werd taboe. Voortaan heetten ze 21ste-eeuwse vaardigheden. De laptop werd ingeruild voor een iPad, maar het ideaal bleef hetzelfde: zelfstandig, individueel leren op je apparaatje, met de leraar als coach - zie het opiniestuk van Maurice de Hond.

Ik ben erg vóór het stichten van nieuwe scholen en ben benieuwd naar de langetermijnresultaten van de iPad-scholen die De Hond voorstaat. Maar als ik nu een jong kind had, zou ik zoeken naar een andere school. Eentje die kinderen leert omgaan met ict, maar waar ze vooral goed leren lezen, schrijven en rekenen. Een school die veel doet aan literatuur, sport, tekenen en muziek. In het echt, niet als tweederangs ervaringen op een schermpje.

Voor na het lezen van de alarmerende resultaten van het grote onderzoek van OESO naar het verband tussen leerresultaten en ict - vorige week schreef ik erover - zou ik nog eens goed nadenken, en hopelijk doet de Onderwijsinspectie dat ook. Kinderen zitten maar één keer op de basisschool: slecht idee om met hen te experimenteren.

Volgens De Hond wijst het OESO-onderzoek erop dat scholen nog niet klaar zijn voor ict en die verkeerd toepassen. Ik zou zijn voorbijgegaan aan die 'belangrijkste conclusies'. Ook een standaardreactie bij onwelgevallig onderzoek: de media geven het niet goed weer, journalisten begrijpen het niet.

Dat ict 'valse hoop' heeft gewekt, is geen citaat van mij maar van Andreas Schleicher, directeur onderwijs bij OESO en voorheen warm voorstander van ict. Deze deemoedige bekentenis is daarom zo opmerkelijk, en overtuigend.

Ik lees en herlees, maar de uitkomst van het onderzoek is toch echt: hoe meer ict, des te slechter de leerresultaten. 'Using [computers] more intensively than the current OECD-average tends to be associated with significantly poorer student performance.' En: 'PISA results show no appreciable improvements in student achievement in reading, mathematics or science in the countries that had invested heavily in ICT for education.'

Sterker, in landen waar kinderen veel op school online werken, daalde de leesvaardigheid tussen 2000 en 2012. De conclusie die De Hond oppikte - school is er niet klaar voor - wordt inderdaad genoemd, maar als 'one interpretation' van de onderzoekresultaten.

Een andere interpretatie van de onderzoekers is dat ouders en leerkrachten alert moeten zijn op 'harmful aspects' van internet, en dan gaat het niet alleen om seks en commercie. Kinderen die veel op internet zitten, melden vaker dat ze zich eenzaam voelen.

Het is een onzinnige veronderstelling dat de hedendaagse leraar nog altijd een digibeet zou zijn. Niet iedere leraar is een blinde gelovige. René Kneyber, wiskundeleraar en columnist in Trouw, pleitte deze week voor 'de naakte leraar'. Hij vertelt waarom hij, volkomen gedigitaliseerd, game-fanaat en voorheen internetondernemer, computers en smartphones weert uit zijn klas: 'Zonder de afleiding van schermpjes, mobieltjes en boeken met plaatjes resteert slechts een rauwe dans met de driften, onzekerheden, emoties en strubbelingen van mijzelf en mijn leerlingen.'

Mooi gezegd.

Kneyber is samen met Jelmer

Evers samensteller en medeauteur van het boek Flip the system. Het boek is een hartstochtelijk pleidooi van auteurs uit verschillende landen voor de leraar die zelf verantwoordelijkheid neemt en goed onderwijs bedenkt. Geen economische maar een menselijke benadering. Geen geloof. Geen hordes belanghebbenden, zoals bij ict.

Aan zulke leraren vertrouw ik veranderingen wel toe.